

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова Приймальної комісії
Національного університету
«Острозька академія»



Е.Б.Ш. Едуард БАЛАШОВ
«*27*» *березня* 2025 року

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ В7 «РЕЛІГІЄЗНАВСТВО»
для вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії**



ОСТРОГ-2025

Програма обговорена та узгоджена на засіданні кафедри філософії та культурного менеджменту (Протокол № 11 від 20 березня 2025 року).

Завідувач кафедри філософії
та культурного менеджменту



Марія ПЕТРУШКЕВИЧ

Програма розглянута та схвалена на засіданні Приймальної комісії Національного університету «Острозька академія» (Протокол № 11 від 27 березня 2025 року).

Відповідальний секретар
приймальної комісії НаУОА



Марія МАТВІЙЧУК

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступний іспит зі спеціальності В7 Релігієзнавство є формою вступного випробування у разі вступу на навчання для здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності В7 Релігієзнавство.

Метою вступного іспиту зі спеціальності В7 Релігієзнавство є з'ясування рівня теоретичних знань та практичних навичок з релігієзнавства вступників, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста).

Вступники при складанні вступного іспиту мають виявити теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності з обраної спеціальності.

Результати вступного іспиту є складником конкурсного балу вступника відповідно до Правил прийому на навчання для здобуття ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному університеті «Острозька академія» (Додаток 12 до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Національному університеті «Острозька академія» в 2025 році).

II. ПОРЯДОК СКЛАДАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Організація вступного іспиту зі спеціальності В7 Релігієзнавство та його проведення здійснюється відповідно до Положення про приймальну комісію Національного університету «Острозька академія» <https://vstup.oa.edu.ua/prijmalna-komisiya/polozhennya-prijmalnoi-komisii>, Положення про організацію та проведення вступних випробувань у Національному університеті «Острозька академія» (Додаток 15 до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Національному університеті «Острозька академія» в 2025 році) та Правил прийому на навчання для здобуття ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному університеті «Острозька академія» (Додаток 12 до Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти у Національному університеті «Острозька академія» в 2025 році).

Вступний іспит проводиться комплексно в усній формі за екзаменаційними білетами, та включає питання з історії та типології релігій у світі та Україні. Екзаменаційні білети формуються в обсязі програми вищого рівня освіти магістра зі спеціальності 031 Релігієзнавство, та включають 3 питання.

Вступний іспит проводиться відповідно до Розкладу вступних випробувань, який схвалюється на засіданні Приймальної комісії НаУОА, затверджується ректором університету, та оприлюднюється на офіційному веб-сайті НаУОА за покликанням: <https://vstup.oa.edu.ua/aspirant/rozkladi-vstupnih-viprobuvan>.

III. ВИМОГИ ДО РІВНЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Для здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності В7 Релігієзнавство можуть вступати особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) за цією або іншою спеціальністю.

Вступники повинні мати вищу освіту та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі релігієзнавства. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Під час вступного іспиту вступники мають продемонструвати знання, уміння та навички в галузі релігієзнавства, здатність вирішувати типові професійні завдання та продемонструвати належний рівень підготовки з питань, передбачених Програмою вступного іспиту.

Вступники повинні:

Знати:

- категоріальний і понятійний апарат класичного і сучасного релігієзнавства;
- основну проблематику релігієзнавства;
- основні тенденції та закономірності розвитку релігієзнавства;
- історію національної і зарубіжної релігієзнавчої думки;
- методологію та методику релігієзнавчих досліджень;
- історичні та географічні детермінанти розвитку релігій.

Вміти:

- розкривати генезис і еволюцію релігії в історії суспільства;
- аналізувати первісні форми релігійних вірувань, родоплемінні релігії в сучасному і минулому;
- висвітлити становлення монотеїстичних релігій;
- аналізувати історію виникнення та засади віровчення основних світових релігій;
- застосовувати набуті знання в процесі аналізу наявного стану релігії, проблем та перспектив її розвитку.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСПИТУ

Перелік питань

1. Релігія: поняття та суть.
2. Структура релігії.
3. Структура релігійної свідомості.
4. Релігійні почуття.
5. Релігійна діяльність.
6. Типи релігійних організацій.
7. Функції релігії.
8. Релігія та духовна культура.
9. Релігієзнавство: предмет та структура.
10. Богословські концепції релігії.
11. Філософія релігії.
12. Наукові релігієзнавчі концепції.
13. Історична типологія релігії.
14. Географічні аспекти вивчення релігій.
15. Комунікативні аспекти релігії.
16. Родоплемінні релігійні культури та їх характерні ознаки.
17. Ранні національні (етнічні) релігії: особливості та загальна характеристика.
18. Давньоєгипетська релігійна система.
19. Релігійна традиція зороастризму.
20. Давньоарійська (ведична) релігія.
21. Брахманізм.
22. Індуїзм.
23. Джайнізм: релігійна теорія та етика.
24. Сикхізм.
25. Конфуціанство.
26. Даосизм.
27. Синтоїзм.
28. Давньогрецька релігія.
29. Давньоримська релігія.
30. Етапи історичного розвитку іудейської релігійної традиції.
31. Священні книги іудаїзму.
32. Напрямки та течії в іудаїзмі.

33. Давньослов'янські релігійні вірування.
34. Основи буддійського віровчення.
35. Напрямки буддизму.
36. Початки християнської традиції. Особа Ісуса Христа.
37. Джерела з історії раннього християнства.
38. Особливості віровчення раннього християнства.
39. Біблія: походження, структура, зміст.
40. Історія Вселенських соборів. Формування догматики.
41. Православ'я: особливості віровчення, культу та церковної організації.
42. Католицизм: особливості віровчення, культу та церковної організації.
43. Реформація. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.
44. Баптизм і п'ятидесятництво: особливості віровчення та культу.
45. Адвенти́зм. Церква АСД.
46. Феномен Свідків Єгови.
47. Екуменічний рух.
48. Релігійні символи та їх значення в християнстві.
49. Символіка Ісуса Христа.
50. Символіка ікони.
51. Символіка християнських таїнств.
52. Католицька філософія.
53. Православна філософія.
54. Протестантська філософія.
55. Релігійна доктрина ісламу.
56. Коран: структура і зміст.
57. Течії в ісламі.
58. Причини поширення неорелігій. Їх особливості та загальна характеристика.
59. Неохристиянські течії та рухи.
60. Неорелігійні організації орієнтального типу.
61. Неоязичництво.
62. Синкретичні неорелігії.
63. Сайєнтологічні (наукологічні) релігійні рухи.
64. Езотеричні релігійні рухи.
65. Християнізація України-Русі.
66. Берестейська унія 1596 р. і етапи розвитку греко-католицької церкви в Україні.
67. Православ'я на українських землях: особливості становлення та розвитку.
68. Православні церкви в незалежній Україні.
69. Католицизм на українських землях.
70. Ранній та пізній протестантизм в Україні.
71. Іслам в сучасній Україні.
72. Новітні релігійні течії та рухи в Україні.
73. Географія релігій в Україні.
74. Тенденції й прогнози розвитку релігійної мережі в сучасній Україні.
75. Характер релігійності населення України.
76. Світові релігійні процеси та їх вияв в Україні.
77. Новітні інформаційні технології та їх роль у поширенні релігій..

IV. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступний іспит проводиться комплексно в усній формі за екзаменаційними білетами.

Результати вступного іспиту зі спеціальності оцінюються за 100-бальною шкалою та визначаються як сума балів, одержаних за відповіді на 3 питання екзаменаційного білету (1

питання – 34 бали, 2 питання – 33 бали, 3 питання – 33 бали).

$$\text{Підсумковий Бал} = \text{П1} + \text{П2} + \text{П3}$$

Максимальна оцінка, яку може отримати вступник – 100 балів.

Критерії оцінювання вступників за результатами складання вступного іспиту наведено у таблиці 1.

Таблиця 1.

Бал	Критерій оцінювання
30-33 (34)	вступник в аспірантуру бездоганно засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; самостійно, грамотно та послідовно з висловлює повноту відповідей на питання; демонструє глибокі та всебічні знання, логічно будує відповідь; висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки.
25-29	вступник в аспірантуру добре засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст питання, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при використанні наукових термінів; нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування щодо тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту.
20-24	вступник в аспірантуру в основному засвоїв теоретичний матеріал щодо змісту питання; фрагментарно розкриває зміст питання і має лише загальне його розуміння; при відтворенні основного змісту питання допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.
0-19	вступник не засвоїв зміст питання, не знає основних його понять; дає неправильну відповідь на запитання

Результати вступних іспитів оголошуються вступникам у день складання іспиту.

Результати вступного іспиту є складником конкурсного балу вступника відповідно до Правил прийому.

Для допуску до участі у конкурсному відборі вступнику необхідно набрати щонайменше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Ті вступники, які отримали менше 60 балів до участі в конкурсному відборі не допускаються.

Переведення отриманих вступником балів за вступні іспити до шкали 100–200 здійснюється відповідно до Таблиці 2.

Таблиця 2.

Підсумковий бал	Бал за шкалою 100-200
1	101
2	102
3	103
4	104
5	105
6	106
7	107

Підсумковий бал	Бал за шкалою 100-200
51	151
52	152
53	153
54	154
55	155
56	156
57	157

8	108
9	109
10	110
11	111
12	112
13	113
14	114
15	115
16	116
17	117
18	118
19	119
20	120
21	121
22	122
23	123
24	124
25	125
26	126
27	127
28	128
29	129
30	130
31	131
32	132
33	133
34	134
35	135
36	136
37	137
38	138
39	139
40	140
41	141
42	142
43	143
44	144
45	145
46	146
47	147
48	148
49	149
50	150

58	158
59	159
60	160
61	161
62	162
63	163
64	164
65	165
66	166
67	167
68	168
69	169
70	170
71	171
72	172
73	173
74	174
75	175
76	176
77	177
78	178
79	179
80	180
81	181
82	182
83	183
84	184
85	185
86	186
87	187
88	188
89	189
90	190
91	191
92	192
93	193
94	194
95	195
96	196
97	197
98	198
99	199
100	200

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Академічне релігієзнавство: Підручник / За ред. А. Колодного. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
2. Віллем Жан-Поль. Європа та релігія. Ставки ХХІ-го століття / Пер. з фр. – К. : Дух та літера, 2006. – 331 с.
3. Гілл Д. Історія християнства. – К.: Темпора, 2010. – 560 с.
4. Головащенко С. Історія християнства. – К., 1999.
5. Дудар Н. П. Филипович Л. О. Нові релігійні течії: український контекст (огляд, документи, переклади). – К.: Наукова думка. – 2000. – 132 с.
6. Єленський В. Є. Релігія після комунізму. Релігійно-соціальні зміни в процесі трансформацій центрально- і східноєвропейських суспільств: фокус на Україні. - К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. - 419 с.
7. Здіорук С. І. Суспільно-релігійні відносини : виклики Україні ХХІ століття : [монографія]. – К. : Знання України, 2005. – 552 с.
8. Ісиченко І. Історія Христової церкви в Україні. - Харків : Акта, 2003. - 471 с.
9. Історія релігії в Україні: В 10 т. – К., 1996-2007.
10. Історія релігії в Україні: Навчальний посібник / За ред. А. М. Колодного, П.Л. Яроцького. – К.,1999.
11. Кін Майкл. Релігії мира. – Харьков : Глобус, 2005. – 239 с.
12. Ковальчук А.С. Географія релігій в Україні. – Львів : Видавн. ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 308 с.
13. Лубський В.І., Лубська М.В. Історія релігій. – К., 2007.
14. Любащенко В. Історія протестантизму в Україні. – Львів, 1995. – 350 с.
15. Петрик В. М., Ліхтенштейн Є. В. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України: монографія. Навч. посібник. – К.: Вид-во Європейського університету, 2002. – 331 с.
16. Санніков С.В. Огляд історії християнства. – К., 2007. – 720с.
17. Степовик Д. Релігії, культу і секти світу. – Івано-Франківськ, 2002. – 235 с.
18. Стоколос Н. Конфесійно-етнічні трансформації в Україні (ХІХ – перша половина ХХ ст.). – Рівне: Ліста, 2003. – 480 с.
19. Табак Ю. Православ'я і католицизм : Основні догматичні та обрядові відмінності (короткі нариси) / Юрій Табак. – Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2007. – 66 с.
20. Шевчук Л.Т. Сакральна географія: Навч. посібник – Львів : Видавн. ЛНУ ім. Франка, 1999. – 160 с.

Додаткова

1. Актуальні проблеми державно-церковних відносин в Україні. - К. : ВіП, 2001.-206 с.
2. Бондаренко В.Д. Релігійне життя в Україні: стан, проблеми шляхи оптимізації. - К. : Логос, 1996. - 37 с.
3. Ватиканський собор. Документи Другого ватиканського собору: Конституції, декрети, декларації – Львів, 1996.
4. Григулевич Й.Р. Папство. Століття ХХ. Пер. з рос. – К., 1988.
5. Коваляк В. Нові релігійні рухи // Релігія в сучасному світі: Матеріали до курсу релігієзнавства / за ред. Г. Зімоня; [з пол. перекл. Г. Теодорович]. – Львів: Свічадо, 2007. – С. 329–346.
6. Слівінський П.Й. Релігійний вінегрет: Кілька слів про нові релігійні і парарелігійні форми / [пер. з пол. Г. Теодорович]. – Львів: Свічадо, 1999. – 120 с.

7. Филипович Л. Неорелігії України в епоху постмодерну // Українське релігієзнавство. – 2005. – № 3 (35). – С. 261–279.

8. Шмігельський М. Нові релігійні течії і молодь // Українське релігієзнавство. – 2002. – № 21. – С. 119–126.

VI. ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Кожен вступник під час складання вступного іспиту повинен дотримуватися моральних норм, правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, а саме:

- самостійно виконувати завдання;
- не принижувати будь-яким чином гідність інших вступників, учасників освітнього процесу, запобігати таким діям з боку інших осіб;
- дотримуватися правил ділового етикету в поведінці та норм культури спілкування у комунікації зі вступниками, викладачами та співробітниками НаУОА;
- не використовувати телефон або гаджети під час проведення вступного іспиту;
- не використовувати службові або родинні зв'язки для отримання нечесної переваги.